

Revista Catalana de Dret Privat [Societat Catalana d'Estudis Jurídics], vol. 17 (2017), p. 149-165

ISSN (ed. impresa): 1695-5633 / ISSN (ed. digital): 2013-9993

<http://revistes.iec.cat/index.php/RCDP> / DOI: 10.2436/20.3004.02.101

CRÒNICA DE SENTÈNCIES I RESOLUCIONS DE L'ANY 2016

Marina Castells i Marquès

Doctoranda

Universitat Autònoma de Barcelona

1. JURISPRUDÈNCIA

1.1. TRIBUNAL DE JUSTÍCIA DE LA UNIÓN EUROPEA

*Sentència del Tribunal de Justícia de la Unió Europea (STJUE) (Sala Primera)
de 18 de febrer de 2016 (C-49/2014)*

La impossibilitat del jutge que coneix de l'execució d'un decret dictat pel secretari judicial en què es dona per acabat el procés (per aplicació de l'art. 816 de la Llei d'enjudiciament civil [LEC]), d'apreciar d'ofici el caràcter abusiu d'una clàusula continguda en un contracte celebrat entre un professional i un consumidor, s'oposa a la Directiva 93/13/CEE, de 5 d'abril de 1993, ja que l'autoritat que va conèixer de la petició de judici monitori no tenia competència per a realitzar aquesta apreciació.

STJUE (Sala Primera) de 14 d'abril de 2016 (C-381/2014)

La suspensió de la tramitació d'una acció individual d'un consumidor dirigida que es declari el caràcter abusiu d'una clàusula en un contracte celebrat amb un professional, a l'espera que hi hagi sentència ferma en relació amb una acció col·lectiva que es troba pendent, la qual ha estat exercida per una associació de consumidors per a obtenir el cessament del seu ús de clàusules anàlogues en contractes del mateix tipus, sense que es pugui prendre en consideració si resulta pertinent aquesta suspensió des de la perspectiva de la protecció del consumidor, resulta contrària a l'article 7 de la Directiva 93/13/CEE, de 5 d'abril de 1993.

1.2. TRIBUNAL SUPREM (SALA PRIMERA)

Sentència del Tribunal Suprem (STS) de 21 de gener de 2016 (ROJ 28/2016)

No es declara el caràcter abusiu d'una clàusula incorporada a un contracte de compravenda d'immobles en construcció en virtut de la qual es faculta la part vene-

dora a retenir les sumes anticipades per la compradora en cas que el contracte es resolgui per incompliment d'aquesta última. Aquesta posició es fonamenta en el fet que la venedora havia assumit el risc de construir l'habitatge, comptant només amb el compromís de pagament total del preu un cop acabat.

STS de 3 de febrer de 2016 (ROJ 319/2016)

En la comercialització de productes complexos per part de les entitats prestadores de serveis financers a inversors no professionals, aquestes tenen, com a conseqüència de l'asimetria informativa, el deure de subministrar al client una informació comprensible i adequada de les característiques del producte, així com dels riscos concrets que pot comportar la seva contractació. Com que no s'havien il·lustrat els riscos concrets ni s'havia advertit quant es podia arribar a perdre amb la inversió i en quins supòsits, amb alguns exemples o escenaris, es conclou que es va produir un incompliment del deure d'informació que ocasionà que es prestés un consentiment amb error de vici.

STS de 4 de febrer de 2016 (ROJ 325/2016)

Respecte a un contracte de permuta financera, es va declarar la seva nul·litat com a conseqüència de l'incompliment del deure d'informació del banc al client (que no tenia la qualitat de professional del mercat de productes financers i d'inversió) en relació amb els riscos del producte relacionats amb la baixada dels tipus d'interès i el cost de la cancel·lació.

STS d'11 de febrer de 2016 (ROJ 502/2016)

Resol sobre la responsabilitat precontractual per ruptura injustificada de les negociacions en un contracte d'opció de cessió de sòl per a una edificació futura. Es ratifica que no hi ha mala fe per haver generat una confiança en la cessionària sobre la continuïtat del negoci immobiliari projectat, ateses les particularitats del contracte celebrat. També examina l'abast de la gestió encomanada al mediador i el seu dret a la retribució pactada. Es conclou que la seva gestió va quedar configurada amb vista a l'obtenció d'un resultat (conclusió del negoci projectat), de manera que escau la devolució de la comissió anticipada.

STS de 16 de febrer de 2016 (ROJ 492/2016)

Es declara que la normativa sobre protecció de dades de caràcter personal només és aplicable a les persones físiques, i no a les persones jurídiques. A més, es valora la proporcionalitat de la seva inclusió en un «registre de morosos» i l'incompliment de l'empresa demandada dels principis de qualitat de dades. Es defensa que, per tal que es declari la falta de veracitat o exactitud de les dades, no es pot exigir als demandants haver interposat prèviament una demanda.

STS de 18 de febrer de 2016 (ROJ 508/2016)

Es considera que en un contracte d'arrendament de serveis (de prestació de serveis informàtics) el termini de preavis de tres anys (pactat per les parts en cas de desistiment) no era immoral, de manera que, en cas d'incompliment d'aquest, escau l'aplicació de la clàusula penal estipulada a aquest efecte.

STS de 18 de febrer de 2016 (ROJ 626/2016)

El límit quantitatiu fixat per l'article 114.3 de la Llei hipotecària (triple de l'interès legal del diner) en relació amb els interessos moratoris de préstecs o crèdits per a l'adquisició de l'habitatge familiar, és un criteri per al control previ del contingut de la clàusula en via notarial i registral, però no té com a funció servir de pauta per al control judicial de les clàusules abusives. Per a fer aquesta tasca, el jutge nacional pot optar per comparar el tipus pactat amb les normes nacionals aplicables si no hi ha acord, o bé considerar si el professional podia raonablement estimar que el consumidor hauria acceptat aquesta clàusula en una negociació individual, entre d'altres. També determina que, enfront del pacte de venciment anticipat en un contracte amb consumidors i sempre que es compleixin les condicions mínimes establertes en l'article 693.2 LEC, els tribunals han de valorar si en el cas concret l'exercici d'aquesta facultat per part del creditor està justificat en funció dels criteris següents: essencialitat de l'obligació incomplerta, gravetat de l'incompliment en relació amb la quantia i la duració del contracte de préstec i possibilitat real del consumidor d'evitar aquesta conseqüència.

STS de 24 de febrer de 2016 (ROJ 769/2016)

És la primera sentència que declara el dret d'un menor a percebre aliments de part dels quatre avis per insolvència dels progenitors.

STS d'1 de març de 2016 (ROJ 796/2016)

Reitera que no és necessària l'existència d'una condemna judicial ferma per tal que sigui legítima la inclusió en un «registre de morosos». A més, declara que el fitxer CIRBE, del qual és titular el Banc d'Espanya, no és pròpiament un fitxer de dades de caràcter personal dels prevists en l'article 29.2 de la Llei orgànica 15/1999, de 13 de desembre, de protecció de dades (LOPD).

STS de 9 de març de 2016 (ROJ 976/2016)

Confirma la pretensió resolutòria d'un contracte de compravenda d'un habitatge en construcció. Si bé l'habitatge estava acabat, l'entrega no es podia realitzar plenament perquè la llicència de primera ocupació havia estat revocada i la revocació havia estat confirmada judicialment.

STS de 15 de març de 2016 (ROJ 1158/2016)

No es pot oposar l'*exceptio non adimpleti contractus* per incompliment d'una obligació de no fer quan una de les parts deixa de respectar la clientela de l'altra part. Es considera que no existeix una relació sinal·lagmàtica perquè les obligacions de cada part (respectar la clientela i el pagament d'una quantitat econòmica per resolució del contracte de col·laboració) no són equivalents i recíprocament condicionades.

STS de 17 de març de 2016 (ROJ 1293/2016)

El dia inicial per al còmput del termini de prescripció de dos anys per a l'assegurança de danys (art. 23 de la Llei de contracte d'assegurances) respecte de la reclamació de l'assegurat a la seva asseguradora, en els casos en què hi hagi hagut un procés judicial, és el de la notificació de la resolució que determina la fermesa de la sentència condemnatòria. La raó és que és a partir d'aquest moment quan es pot exercir l'acció de manera efectiva i amb ple coneixement de l'obligació d'indemnitzar.

STS de 18 de març de 2016 (ROJ 1161/2016)

Determina que el nombre i l'entitat de les actuacions que integren el procés penal antecedent resulten irrelevants amb vista a la seva eficàcia interruptora de la prescripció extintiva de l'acció de responsabilitat extracontractual.

STS de 29 de març de 2016 (ROJ 1294/2016)

Es considera acceptable i ajustat al principi de bona fe que el retard deslleial no hagi de produir sempre la ineficàcia de la pretensió, sinó que aquesta pugui ser adaptada a les exigències d'aquell principi. En aquest cas concret es tractava d'una reclamació dinerària que s'exercia una dècada més tard, motiu pel qual es reduïa el lapse de temps adoptat com a referència per a actualitzar la quantitat reclamada.

STS de 5 d'abril de 2016 (ROJ 1280/2016)

Condemna Google Espanya a pagar una indemnització de 8.000 € per vulneració del dret a la protecció de dades personals en no retirar del buscador la informació sobre l'indult que havia estat concedit, tot i haver-li estat sol·licitat que ho fes.

STS de 8 d'abril de 2016 (ROJ 1428/2016)

No es declara la nul·litat del testament obert perquè la congregació religiosa afavorida només havia prestat al testador assistència espiritual (art. 412-5.1c del Codi civil de Catalunya [CCCat]), i no pas «serveis assistencials, residencials o de naturalesa anàloga» (art. 412-5.2 CCCat), prestació que sí que significa una inhabilitat successòria.

STS de 12 d'abril de 2016 (ROJ 1624/2016)

Tracta d'un pacient que mor després de l'extirpació d'un «quistes pilonidal». Es considera que no hi ha cap indicatiu de culpa o negligència perquè s'ha actuat d'acord

amb la *lex artis*. Així, doncs, el risc és explicable dins de la realització de la intervenció, tot i que s'afirma que s'hauria obtingut una resposta diferent en cas que no s'hagués ponderat correctament la relació de benefici-risc que la intervenció podia tenir per al pacient.

STS de 13 d'abril de 2016 (ROJ 1638/2016)

Es considera que l'absolució del delictes de maltractament habitual del cònjuge constitueix un canvi significatiu en les circumstàncies, atès que és un dels elements que van motivar la denegació de la guarda compartida. Per aquest motiu, es concedeix el canvi en el model de guarda.

STS de 20 d'abril de 2016 (ROJ 1659/2016)

La mera interposició d'una denúncia penal no constitueix un acte lesiu per a l'honor, llevat que hi hagi extralimitació en l'exercici del dret a la tutela judicial efectiva. En aquest cas concret, s'havien produït denúncies penals creuades entre ambdues parts (una per injúries i una altra per denúncia falsa), sense que prosperés cap de les accions. Es considera que el descrèdit que tota denúncia significa no és suficient per a apreciar l'existència d'intromissió il·legítima en el dret a l'honor, si no existeix un ànim de perjudicar l'altra part.

STS de 21 d'abril de 2016 (ROJ 1779/2016)

Un contracte de cessió de drets d'imatge i ús de la imatge amb fins comercials és considerat nul per contenir una clàusula contrària a la protecció legal del dret a la pròpia imatge en la seva dimensió de dret fonamental. En aquesta clàusula es permetia a la cessionària continuar usant els drets objecte de la cessió inclús després de l'extinció del contracte per revocació del consentiment prestat. A més, es condemna la cessionària i l'entitat propietària de les cadenes televisives a pagar al cedent de la imatge una indemnització pels danys i perjudicis causats per la intromissió il·legítima en el dret a la pròpia imatge, ja que van seguir fent difusió de les imatges després de conèixer la revocació esmentada.

STS de 22 d'abril de 2016 (ROJ 1782/2016)

Dos particulars celebren un contracte de compravenda de dos habitatges amb una promotora. Com que no els són entregats en la data prevista, insten la resolució del contracte i reclamen al banc l'import de les quantitats entregades anticipadament, ja que la devolució d'aquestes es troba garantida amb una pòlissa col·lectiva d'aval (per la qual cosa resulta d'aplicació el règim de la Llei 57/1968). Malgrat que no s'havien expedit els certificats individuals (només se'ls havia entregat la còpia de la pòlissa col·lectiva), el Tribunal Suprem afirma que el risc queda cobert, de manera que el banc els ha de tornar les quantitats que van entregar anticipadament.

STS de 5 de maig de 2016 (ROJ 1885/2016)

Confirma la indemnització de 10.000 € en concepte de dany moral per vulneració del dret a l'honor com a conseqüència de la publicació de comentaris insultants contra la seva persona en la pàgina web d'una agrupació local del partit polític X. Es condemna al pagament X Federal i X de la Comunitat de Madrid (a la qual pertanyia l'agrupació local, causant de la lesió), perquè no es pot imposar al lesionat la càrrega d'esbrinar quina entre totes les organitzacions en què s'estructura el partit polític és la responsable de la pàgina web.

STS d'11 de maig de 2016 (ROJ 2108/2016)

Resol sobre les obligacions d'informació de les entitats financeres en els contractes de permuta financera anteriors a la incorporació de la Directiva sobre el mercat d'instruments financers (MiFID) al dret espanyol (Reial decret 629/1993). L'omissió dels deures d'informació no comporta necessàriament l'existència d'un error en la prestació del consentiment, però pot ocasionar-lo quan no es tingui coneixement del producte i dels seus riscos associats. Si bé és cert que el client era un empresari autònom amb una àmplia trajectòria professional, es considera que el seu error és excusable perquè estava necessitat d'aquesta informació (atès que no era un professional del mercat financer i de la inversió) i l'entitat financera havia incomplert el seu deure de prestar-la-hi.

STS de 13 de maig de 2016 (ROJ 2129/2016)

Se suspèn l'exercici de la pàtria potestat d'un pare respecte dels seus fills menors d'edat per actes de violència sobre la seva parella (per aplicació dels art. 156 del Codi civil espanyol [CC] i 65 de la Llei orgànica 1/2004, de mesures de protecció integral contra la violència de gènere). El Tribunal Suprem estableix que és desproporcionat no permetre que es pugui alterar el sistema de comunicacions fins que el pare obtingui la plena llibertat i que se li ha de permetre que ho pugui instar des del moment en què tingui el tercer grau o la llibertat condicional. Per aquest mateix motiu, determina que la suspensió de l'exercici de la pàtria potestat ha de cessar amb la llibertat condicional, en haver finalitzat l'internament que l'impossibilitava.

STS de 24 de maig de 2016 (ROJ 2133/2016)

Examina el còmput del termini de caducitat de l'acció d'anul·lació (art. 1301 CC), per error o dol, dels contractes no complexos de tracte successiu (contracte d'arrendament d'una parcel·la). La qüestió rau a determinar quan es produeix la consumació del contracte. D'acord amb aquesta STS, es produeix quan qui al·lega el dol o error hagués rebut de l'altra part la seva prestació essencial. En el cas de l'arrendament, això es produeix des de la cessió de la cosa per l'arrendador en condicions d'ús o de gaudi pacífic.

STS de 24 de maig de 2016 (ROJ 2300/2016)

Determina les conseqüències de la nul·litat d'un contracte d'aprofitament per torns de béns immobles (interpretant l'art. 1.7 de la Llei 42/1998, d'acord amb el que preveu l'art. 3 CC). Com que els demandants havien gaudit de l'allotjament durant onze anys, el reintegrament de les quantitats satisfetes no pot ser total, sinó proporcional al temps que restava de vigència.

STS de 3 de juny de 2016 (ROJ 2401/2016)

Com a conseqüència de la voluntat d'establir un criteri objectiu per a la seguretat jurídica, estableix el caràcter abusiu de tota clàusula que fixi els interessos de demora d'un préstec hipotecari en dos punts per sobre de l'interès remuneratori pactat.

STS de 3 de juny de 2016 (ROJ 2576/2016)

S'aplica la doctrina de la doble venda a un supòsit de doble contracte de constitució d'una hipoteca, de manera que, malgrat que el retard en l'enviament al Registre d'una escriptura d'hipoteca per part del notari va permetre la inscripció d'una altra escriptura d'hipoteca (atorgada prèviament sobre la finca), no hi ha dany indemnitzable perquè la prevalença de la hipoteca del demandant no és un interès digne de protecció. Si bé la inscripció de la hipoteca és constitutiva, això no significa que el contracte de constitució de la hipoteca no existeixi, ni que el coneixement de la seva celebració no pugui perjudicar tercers.

STS de 3 de juny de 2016 (ROJ 2576/2016)

En relació amb un contracte declarat nul de permuta d'un solar (en què s'havia hagut d'enderrocar l'edifici existent) per una finca rústica, es resol que s'ha de procedir a la restitució en cas de pèrdua de l'objecte. Es declara que s'ha de pagar el valor de l'edifici en el moment en què fou enderrocat (excloent-ne el sòl perquè posteriorment havia estat expropiat), a més del valor relatiu a l'enderrocament, amb els interessos legals des d'aquella data i fins al moment del pagament efectiu.

STS de 7 de juny de 2016 (ROJ 2621/2016)

Es declara que es va produir una intromissió il·legítima en el dret a l'honor d'un personatge públic popular quan va ser acusat en un programa de televisió d'haver comès una violació, si bé havia mort abans de l'emissió d'aquest programa. Es confirma que, d'acord amb l'especial gravetat del dret fonamental afectat (resulta irrellevant l'escassa credibilitat de la font) i la difusió del mitjà a través del qual es va produir (un programa de televisió d'àmbit nacional), s'ha de condemnar l'autora de les manifestacions i la productora del programa a pagar una indemnització de 20.000 € per dany moral a la filla del personatge públic en qüestió.

STS de 15 de juny de 2016 (ROJ 2877/2016)

Cassa la sentència i retorna les actuacions a l'Audiència Provincial perquè en resoldre el recurs d'apel·lació havia establert un sistema de guarda compartida que cap dels progenitors no havia sol·licitat.

STS de 15 de juny de 2016 (ROJ 2886/2016)

Estableix que, llevat que hi hagi un pacte en sentit contrari, el venedor que aboni l'impost sobre béns immobles pot repercutir-lo sobre el comprador proporcionalment al temps que hagi ostentat la titularitat dominical.

STS de 20 de juny de 2016 (ROJ 2893/2016)

Els compradors estan facultats per a exercir l'acció de resolució, tot i que no havien complert amb la seva obligació de pagament com a conseqüència de la suspensió provisional de l'obra i de l'enorme retard en l'evolució de les obres, que feia dubtar sobre la terminació d'aquestes en el termini pactat.

STS de 24 de juny de 2016 (ROJ 3058/2016)

L'incompliment del venedor del deure de gestionar i obtenir la llicència de primera ocupació només té transcendència resolutòria si s'ha pactat així en el contracte o, si no n'hi ha, en els casos en què les circumstàncies concurrents condueixin a estimar que la seva concessió no serà possible en un termini raonable per la seva contravençió de la legislació i/o planificació urbanística. En tot cas, correspon al venedor provar el caràcter no essencial de la falta d'aquesta llicència, per a la qual cosa ha de demostrar que la falta d'obtenció no respon a motius relacionats amb la impossibilitat de donar a l'immoble l'ús adequat.

STS de 15 de juliol de 2016 (ROJ 3192/2016)

Es fixa doctrina respecte a les principals qüestions jurídiques que planteja el «reconeixement de complaença» de la paternitat. Es declara que aquest no és nul pel fet de ser de complaença. També que si qui l'ha realitzat exerceix una acció d'impugnació de la paternitat fundada en el fet de no ser el pare biològic, el reconeixement de complaença pot esdevenir ineficax.

STS de 20 de juliol de 2016 (ROJ 3628/2016)

Confirma que es va produir una intromissió il·legítima en l'honor quan una societat mercantil va publicar, amb fins publicitaris i en un diari de gran difusió, un anunci en el qual es recordava que es complia un any del desnonament per impagament de la societat (referenciada amb la seva denominació social) que anteriorment s'havia encarregat de la direcció del mateix hotel i s'identificava el seu administrador amb noms i cognoms.

STS de 21 de juliol de 2016 (ROJ 3633/2016)

Un contracte en virtut del qual els compradors van adquirir el dret d'aprofitament per torns de dues suites, és declarat nul per falta de fixació d'una duració, tal com disposa l'article 1.7 de la Llei 42/1998. Es declara que el reintegrament de les quantitats satisfetes no ha de ser total, sinó proporcional al temps que restava de vigència del contracte, tenint en compte que la duració màxima és de cinquanta anys.

STS de 21 de juliol de 2016 (ROJ 3636/2016)

El preu abonat en un primer contracte (d'aprofitament per torns de béns immobles d'ús turístic), que s'havia destinat a abonar una part del preu d'un segon contracte per haver-se anul·lat el primer de comú acord, no es pot considerar com a pagament anticipat. Així, doncs, l'únic que s'ha de reintegrar (per aplicació de la prohibició de pagament anticipat de l'art. 11.2 de la Llei 42/1998) és la quantitat *ex novo* que es va entregar en ocasió de la celebració del nou contracte.

STS de 21 de juliol de 2016 (ROJ 3639/2016)

Es denega que l'al·legació de dol per considerar que el prenedor no havia contestat el qüestionari de forma veraç, quan no s'aconsegueix provar posteriorment, sigui una causa justificada per a no imposar a l'asseguradora els interessos de demora de l'article 20 de la Llei 50/1980. En cas contrari, s'estaria realitzant una interpretació contrària al caràcter sancionador de la norma.

STS de 12 de setembre de 2016 (ROJ 4052/2016)

Les garanties legals de les quantitats anticipades per a l'adquisició d'habitatges (que regula la Llei 57/1968) s'estenen a aquells supòsits en els quals el contracte de compravenda es declara nul per vici i invalida el consentiment com a conseqüència de l'ocultament al comprador, per part del promotor venedor, de l'existència d'una il·legalitat urbanística en l'edificació.

STS de 14 de setembre de 2016 (ROJ 4058/2016)

En una pòlissa d'assegurança col·lectiva, és necessari que cada assegurat, i no només el prenedor, tingui coneixement (i compleixi així amb el principi de transparència contractual) i accepti les clàusules limitatives de drets amb els requisits formals exigits per l'article 3 de la Llei 50/1980.

STS de 21 de setembre de 2016 (ROJ 4098/2016)

Nega, per manca de fonament legal i jurisprudencial, que el retard en l'entrega per part del venedor hagi de ser igual o superior a un any (llevat que el termini d'entrega s'hagués fixat com a essencial) per tal que es pugui apreciar un incompliment greu que justifiqui la resolució del contracte de compravenda d'habitatges en cons-

trucció. Es considera que es trenca l'equilibri contractual si es concedeix indiscriminadament al venedor un termini de gràcia de duració molt considerable sense cap contrapartida equivalent per al comprador, el qual segueix obligat a pagar el preu conforme a allò pactat.

STS de 23 de setembre de 2016 (ROJ 4179/2016)

En un contracte de compravenda d'habitatges en construcció (en el qual el comprador té la condició de consumidor), la falta d'una clàusula que indiqui la data d'entrega no ocasiona la seva nul·litat.

STS de 3 d'octubre de 2016 (ROJ 4274/2016)

L'arquitecte tècnic (o aparellador) mai no pot ser considerat responsable de les partides no executades, ja que es tracta d'un incompliment del contracte (el qual s'ha de resoldre entre el promotor i el constructor), però sí que ha de respondre de les partides executades defectuosament. Això es deu al fet que, encara que realitzi les seves funcions seguint les ordres de l'arquitecte director de l'obra, no queda eximit de les seves pròpies responsabilitats en el procés constructiu.

STS de 7 d'octubre de 2016 (ROJ 4294/2016)

En relació amb l'adquisició d'unes obligacions subordinades per part d'un client minorista, es determina que l'entitat financera no només està obligada a informar-lo degudament dels riscos associats a aquest tipus de producte, sinó que ha d'avaluar —en consideració a la seva situació financera i a l'objectiu de la inversió perseguit— què és el que més li convé (p. ex., a través d'un estudi de les condicions econòmiques i empresarials dels clients, per tal d'assegurar-se de l'adequació dels productes oferts al seu perfil inversor). A més, es nega que les contractacions successives del mateix producte d'inversió sense que en cap d'elles li fos subministrada la informació exigida per la llei, permetin concloure que el client minorista tenia experiència inversora en productes financers complexos.

1.3. TRIBUNAL SUPERIOR DE JUSTÍCIA DE CATALUNYA (SECCIÓ PRIMERA)

Sentència del Tribunal Superior de Justícia de Catalunya (STSJC) de 21 de gener de 2016 (ROJ 465/2016)

S'estableix que, en cas de guarda compartida, no opera automàticament el 50 % en el repartiment de l'obligació d'aliments perquè igualment han de prestar-los conforme als mitjans econòmics de cadascun, atès que no resulta afectat el principi de proporcionalitat.

STSJC de 21 de gener de 2016 (ROJ 469/2016)

Es declara que s'ha de fer una interpretació flexible de l'inici del termini de caducitat de l'article 235-24 CCCat per descobriment de proves (relatives a la impugnació de la paternitat matrimonial per la mare). Es considera que el fet que la mare hagués mantingut relacions amb una persona diferent del marit no significa que ja disposés de la certesa de l'exclusió de la paternitat. Així, doncs, el termini es pot computar des de la realització de les proves de paternitat.

STSJC de 23 de febrer de 2016 (ROJ 1292/2016)

Es tracta de pactes adoptats per convivents estables quan encara no s'havia produït la fi de la convivència. Es resol quin ha de ser el moment a partir del qual han d'operar els efectes jurídics de l'article 233-5.2 CCCat (i, per tant, es pot exercir la facultat de desistiment). El Tribunal Superior de Justícia de Catalunya (TSJC) considera que el moment rellevant és quan es produeix la ruptura, per més que continuïn vivint junts. Així, doncs, la ruptura no ha de coincidir necessàriament amb el cessament definitiu de la convivència.

STSJC de 25 de febrer de 2016 (ROJ 1284/2016)

Es declara l'obligació d'entrega dels interessos de la llegítima a partir del moment en què fou declarada legitimària la filla del causant, ja que fins a aquest moment els hereus van posseir l'herència de bona fe, raó per la qual van fer seus els fruits.

STSJC de 21 de març de 2016 (ROJ 2420/2016)

Estableix doctrina respecte a la constitució de la propietat horitzontal, així com en relació amb els drets del propietari a realitzar obres de modificació de la seva finca. En el supòsit examinat, s'havien construït tres cases en una mateixa parcel·la i s'havia constituït un règim de propietat horitzontal per mitjà d'una escriptura pública. El TSJC nega l'existència d'aquest règim perquè es va formalitzar sense l'existència dels elements constitutius necessaris (elements privatis i comuns) i només amb la finalitat d'eludir normes administratives o urbanístiques.

STSJC de 31 de març de 2016 (ROJ 2419/2016)

En relació amb els pactes en previsió d'una ruptura matrimonial, estableix doctrina respecte al deure d'informació de l'article 231-20.4 CCCat, que si bé no constitueix un requisit formal per a la seva validesa, sí que és un pressupòsit de la seva eficàcia vinculant, amb independència de si el notari autoritzant va complir adequadament amb el seu deure d'assessorament (art. 231-20.2 CCCat). A més, el TSJC determina que la rellevància de la informació proporcionada és en consideració a la intenció que tenien les parts quan el van atorgar. Així, doncs, si l'eventual dèficit no ha pogut condicionar raonablement el consentiment de l'atorgant, ni la seva decisió de pactar, s'ha de considerar intrascendent.

STSJC de 7 d'abril de 2016 (ROJ 3121/2016)

El TSJC es reafirma en la postura que no es pot canviar la guarda compartida en cas que es presenti qualsevol grau de conflictivitat (llevat que es tracti de violència de gènere), perquè si bé no serveix per a disminuir les diferències, tampoc no es pot afirmar que les accentuï.

STSJC d'11 d'abril de 2016 (ROJ 3124/2016)

Especifica que, en la comparació de patrimonis, per a valorar la procedència d'atorgar una compensació econòmica per raó de treball s'han d'incloure: els béns adquirits mitjançant la inversió de rendes obtingudes durant la convivència matrimonial, així com l'augment i la conservació del valor experimentat pels béns privatis dels cònjuges per raó de la seva actuació directa o de les inversions realitzades, i les rendes generades per un dels cònjuges durant el matrimoni dedicades a l'amortització dels préstecs concertats per a finançar l'adquisició, la reparació, la conservació o la millora dels seus béns privatis.

STSJC de 19 de maig de 2016 (ROJ 3181/2016)

Es declara que no es pot concloure en abstracte que l'existència d'habitatges d'ús turístic en un edifici en règim de propietat horitzontal representi una activitat contrària a la convivència normal en la comunitat, sinó que és necessari que l'ús que se'n faci pugui ser titllat d'anòmal o antisocial com a conseqüència d'una sèrie de conductes o d'actuacions que mereixin la consideració d'incíviques. Així, doncs, s'ha d'analitzar la concurrència d'aquestes conductes cas per cas.

STSJC de 30 de maig de 2016 (ROJ 3774/2016)

Confirma la declaració de nul·litat d'un testament notarial obert d'un testador invident pel fet que no va intervenir cap testimoni en el moment de l'atorgament, tal com imposava el Codi de successions, vigent en aquell moment. El TSJC considera que la concurrència d'un testimoni és necessària per a integrar (juntament amb la fe del notari) la forma de l'acte, i no és una mera ritualitat.

STSJC de 13 de juny de 2016 (ROJ 4535/2016)

En relació amb un supòsit de llegat simple de la llegítima, es determina que no és possible pagar-la amb una participació indivisa d'un bé hereditari (excepte en cas d'acceptació del legitimari). I, en cas que no sigui possible satisfer-la amb béns hereditaris en propietat exclusiva, plena i lliure, l'hereu ha de liquidar-la en diner, encara que no n'hi hagués en l'herència.

STSJC de 28 de juliol de 2016 (ROJ 6067/2016)

Indica que cap precepte del llibre segon del CCCat permet que els tribunals puguin obligar un dels progenitors a rebre, sense el seu consentiment, tractaments

terapèutics de caràcter familiar (a través de la seva imposició com una obligació de fer), sinó que solament pot recomanar-ne la realització.

2. RESOLUCIONS

2.1. DIRECCIÓ GENERAL DELS REGISTRES I DEL NOTARIAT

Resolució de la Direcció General dels Registres i del Notariat (RDGRN) de 4 de gener de 2016 (publicada en el Boletín Oficial del Estado [BOE], núm. 30, de 4 de febrer de 2016, p. 9216-9232)

En un contracte de préstec destinat a l'adquisició de l'habitatge familiar, garantit amb una hipoteca, es rebutja l'aplicació del límit de l'article 251-6.4 del Codi de consum de Catalunya com a conseqüència que resulta inconciliable amb la normativa estatal (ja que regula un règim diferent de fixació de l'interès moratori), la qual gaudeix de jerarquia normativa.

RDGRN de 10 de febrer de 2016 (publicada en el BOE, núm. 60, de 10 de març de 2016, p. 19240-19251)

En un contracte de préstec hipotecari celebrat entre un prestamista professional i un prestatari —persona física (propietari de l'habitatge que és l'immoble hipotecat) que el destina a la seva activitat econòmica i que actua en l'àmbit de la seva activitat empresarial— i en el qual s'havia pactat un interès ordinari del 17,00 % durant tota la vida del contracte i un interès moratori de tres vegades l'interès legal del diner (10,50 % en el moment de la firma de l'escriptura del préstec hipotecari, però 9,00 % en l'actualitat), es confirma que no escau la inscripció d'aquesta clàusula. Aquesta posició es fonamenta en el fet que es tracta d'una limitació objectiva que resulta del mateix contracte, la qual impedeix que els interessos ordinaris puguin ser superiors als moratoris, per tal que no excedeixin la funció que els és pròpia.

RDGRN de 9 de març de 2016 (publicada en el BOE, núm. 83, de 6 d'abril de 2016, p. 24260-24280)

Es posiciona sobre si l'omissió, en l'escriptura de constitució de la hipoteca, d'una manifestació expressa del notari autoritzant que s'ha subministrat la informació (a la qual es refereix l'article 123-10.2 del Codi de consum de Catalunya), és motiu suficient, per si sola, per a la suspensió de la inscripció de la hipoteca pactada. Es determina que la resposta varia en funció de la naturalesa de les obligacions. Només la informació relativa a l'arbitratge de consum i als altres mecanismes extrajudicials de resolució de conflictes que són conseqüència de no atendre les obligacions derivades del contracte (lletra c) s'enquadra dins dels deures generals que té tot notari d'infor-

mar les parts en els contractes que autoritza. En conseqüència, la mateixa autorització del document ja implica el compliment de l'obligació.

RDGRN de 31 de març de 2016 (publicada en el BOE, núm. 89, de 13 d'abril de 2016, p. 25417-25421)

Resol la qüestió relativa a l'exigibilitat o no de subhasta pública per a l'alienació de béns immobles d'una persona sotmesa a tutela. Es determina que, tant abans com després de la Llei 15/2015 (art. 65), l'exigència de subhasta pública és inqüestionable. Abans d'aquesta Llei (només s'aplica a les persones amb capacitat modificada judicialment anterior al 23 de juliol de 2015), el jutge tenia igualment competència per a excloure-la.

RDGRN de 7 d'abril de 2016 (publicada en el BOE, núm. 101, de 27 d'abril de 2016, p. 28199-28217)

En el marc de la inscripció d'una escriptura d'un préstec hipotecari per clàusules abusives, celebrat entre un prestamista —que no es dedica professionalment a la concessió de crèdits— i un prestatari —que són dues persones físiques—, i en el qual intervé una societat com a intermediària (en virtut de la Llei 2/2009), es determina l'aplicació de la Llei 1/2007 i de la Llei 2/2009 (Ordre EHA/2899/2011) com a conseqüència de la concurrència d'unes circumstàncies especials que justifiquen una interpretació extensiva pro consumidor d'aquesta normativa, en coherència amb la finalitat legal d'afavorir, respectivament, la informació i la protecció dels usuaris de serveis financers.

RDGRN de 4 de maig de 2016 (publicada en el BOE, núm. 136, de 6 de juny de 2016, p. 37247-37251)

Estableix que un document privat d'acord transaccional, per més que hagi estat homologat judicialment, requereix el compliment dels requisits exigits per la legislació hipotecària per tal que es pugui inscriure en el Registre de la Propietat.

RDGRN de 23 de maig de 2016 (publicada en el BOE, núm. 140, de 10 de juny de 2016, p. 39048-39052)

Es declara que per a inscriure qualsevol edificació acabada, nova o antiga, en el Registre de la Propietat a partir de l'1 de novembre de 2015 (per entrada en vigor de la Llei 13/2015) és necessari que la porció de sòl ocupat estigui identificada per mitjà de coordenades de referenciació geogràfica. Per a fer-ho no és necessari tramitar un procediment jurídic especial amb notificació i citació dels propietaris confrontants i els possibles tercers afectats, llevat que el registrador tingui dubtes raonables que l'edificació es troba efectivament dins de la delimitació perimetral de la finca sobre la qual es pretén inscriure.

RDGRN de 31 de maig de 2016 (publicada en el BOE, núm. 151, de 23 de juny de 2016, p. 45206-45217)

Es determina que els registradors de la propietat poden fer indagacions més enllà del seu Registre per a determinar si una determinada persona o entitat es dedica de forma habitual a la concessió de préstecs. Per tant, poden tenir en compte les dades que resulten d'organismes oficials als quals poden accedir directament. Entre aquests, destaca el servei d'interconnexió entre els registres. Respecte de si resulta suficient, per a excloure l'aplicació de la Llei 2/2009, que en l'escriptura de constitució del préstec hipotecari es faci constar que no s'hi dedica de manera professional, es respon negativament. Aquesta manifestació queda desvirtuada si consta l'atorgament d'un nombre considerable de préstecs hipotecaris successius. Per a apreciar el caràcter d'habitual, resulta suficient com a indici la concessió de dos préstecs.

RDGRN de 22 de juliol de 2016 (publicada en el BOE, núm. 226, de 19 de setembre de 2016, p. 67050-67055)

Davant la sol·licitud d'inscripció d'una escriptura pública de cessió d'una hipoteca en la qual el cedent és una entitat no de crèdit i el cessionari és un particular, es declara que l'adquirent ha d'estar inscrit en el registre públic d'empreses prestamistes no financeres (art. 3 Llei 2/2009), en consideració al caràcter professional de la seva adquisició, atès que consten inscrits diversos crèdits hipotecaris a favor seu en l'últim any.

RDGRN de 28 de juliol de 2016 (publicada en el BOE, núm. 228, de 21 de setembre de 2016, p. 67661-67665)

Per tal d'inscriure un contracte d'arrendament financer en el Registre de Béns Mobles es requereix que l'arrendador financer sigui una entitat de crèdit o un establiment financer de crèdit, de manera que no escau la inscripció quan aquesta posició sigui ocupada per qualsevol persona jurídica. En aquest cas, com que es tracta, a més, d'un arrendament amb opció de compra, per a procedir a la seva inscripció s'ha de presentar el contracte formalitzat en el model oficial.

RDGRN de 5 de setembre de 2016 (publicada en el BOE, núm. 233, de 27 de setembre de 2016, p. 68960-68968)

Es resol sobre quin és el grau d'intervenció que ha de tenir el beneficiari d'un dret d'ús sobre un habitatge familiar en el procés d'execució hipotecària. D'acord amb la finalitat de protecció que justifica la concessió del dret d'ús en un procés matrimonial, es determina que el beneficiari ha de ser demandat en el procés d'execució hipotecària i ha de ser requerit al pagament del préstec hipotecari, sempre que aquest dret sigui conegut per l'entitat creditora o consti inscrit en el Registre de la Propietat amb anterioritat a la presentació de la demanda.

RDGRN de 14 de setembre de 2016 (publicada en el BOE, núm. 241, de 5 d'octubre de 2016, p. 71222-71234)

Es determina que en els préstecs hipotecaris concedits per entitats diferents de les expressades en l'article 2 de la Llei 2/1981, el certificat de taxació pericial no necessàriament ha de ser realitzat per una entitat de les homologades, sinó que pot ser-ho per entitats o persones físiques que entre les seves funcions professionals tinguin la de taxar.

RDGRN de 22 de setembre de 2016 (publicada en el BOE, núm. 249, de 14 d'octubre de 2016, p. 72640-72652)

No es pot discernir el compliment o no del límit de l'article 114 de la Llei hipotecària quan en una escriptura d'hipoteca de màxim en garantia d'un crèdit no s'ha establert, perquè es tracta d'un interès variable, un tipus màxim del tipus d'interès (almenys a l'efecte hipotecari) que serveixi per a delimitar l'abast del dret real constituït i permeti calcular si la quantitat alçada, fixada com a responsabilitat per interessos, excedeix el resultat d'aplicar el tipus màxim d'interès establert en un període de cinc anys (art. 220 del Reglament hipotecari).

2.2. DIRECCIÓ GENERAL DE DRET I D'ENTITATS JURÍDIQUES

Resolució de la Direcció General de Dret i d'Entitats jurídiques (RDGDEJ) de 17 de desembre de 2015 (publicada en el Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya [DOGC], núm. 7078, de 14 de març de 2016, Resolució JUS/3149/2015)

Es resol sobre quina és la majoria necessària per a acordar en una junta de propietaris una modificació del règim de contribució a la satisfacció de les despeses comunes (denominada *quota de contribució*). Es distingeix entre els acords que modifiquen el títol constitutiu per a restablir el règim general de contribució establert per la llei (eliminant l'exoneració de contribuir) i els acords que l'alteren per a fer-lo més oneros per a alguns propietaris. En el primer cas, és suficient el vot favorable de les quatre cinquenes parts dels propietaris, que han de representar les quatre cinquenes parts de les quotes de participació (art. 553-25.2 CCCat), sense que es requereixi el consentiment exprés dels propietaris afectats, atès que no resulten disminuïdes les seves facultats d'ús i de gaudi (art. 553-25.4 CCCat). En el segon cas, l'acord s'ha d'ajustar als límits de la regulació legal de la propietat horitzontal, singularment al que s'estableix en els articles 553-45.4, 553-3 i 553-11.2 CCCat o, si això és possible, s'ha d'aprovar amb el consentiment dels propietaris afectats.

RDGDEJ de 17 de desembre de 2015 (publicada en el DOGC, núm. 7078, de 14 de març de 2016, Resolució JUS/3150/2015)

Res no s'oposa a la inscripció de la renúncia unilateral del dret real de servitud per part d'unes persones —propietàries d'uns habitatges que són predis dominants—, sens perjudici que els propietaris del predi servent els puguin reclamar tots els imports derivats de les despeses de conservació de la servitud meritats abans de la renúncia.

RDGDEJ de 21 de juny de 2016 (publicada en el DOGC, núm. 7175, de 2 d'agost de 2016, Resolució JUS/1856/2016)

Es declara que no escau la inscripció del dret d'ús d'un habitatge familiar, atribuït per una sentència judicial, perquè el termini de duració no quedava suficientment clar en la sentència i això impedia determinar quin era.

RDGDEJ de 14 de setembre de 2016 (publicada en el DOGC, núm. 7223, de 10 d'octubre de 2016, Resolució JUS/2216/2016)

S'estableix que res no impedeix que —en una escriptura de modificació d'uns estatuts de propietat horitzontal— s'estableixi un recàrrec i els interessos de demora en cas d'impagament de deutes dels propietaris. La raó és que correspon en tot cas al legislador establir els límits de les clàusules estatutàries (i no al registrador de la propietat o al notari), sens perjudici que l'autoritat judicial en pugui moderar l'aplicació.

RDGDEJ de 14 de setembre de 2016 (publicada en el DOGC, núm. 7223, de 10 d'octubre de 2016, Resolució JUS/2217/2016)

Es declara que la manifestació feta en un document públic per part de l'hereu de l'hereu, complementa l'acceptació en vida que va fer el darrer. En tot cas, qualsevol reclamació, impugnació o afirmació de falsedat de les declaracions contingudes s'ha de dirimir en l'àmbit judicial.